

Aluehallintovirasto

Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat

Saatekirje

15.10.2019

Tiedoksi KH
18.11.2019

1 (1)
LAAVI/1216/2019

TORNION KAUPUNGINHALLITUS	
Saap. 21.10.2019	Dn:o 653
Arkistomerkitä	05.15.00

Lapin aluehallintoviraston toimialueen kunnat

Ohjauskirje kunnille 15.10.2019

Ehkäisevä päihdetyö

Aluehallintovirastot muistuttavat liitteenä olevalla ohjauskirjeellä kuntia ehkäisevän päihdetyön järjestämistä koskevista lakisääteisistä velvoitteistaan.

Pyydämme ystävällisesti toimittamaan tämän ohjauskirjeen seuraaville tahoille:

- Kunnanjohtajat/Kaupunginjohtajat
- Kunnanhallituksen/kaupunginhallituksen puheenjohtaja
- Hyvinvointilautakunnan tai vastaavan lautakunnan puheenjohtaja
- Kunnan ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä vastaava toimielin
- Kunnan hyvinvointikoordinaattori tai vastaava
- Kunnan ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilö

LAPIN ALUEHALLINTOVIRASTO

puh. 0295 017 300
kirjaamo.lappi@avi.fi
www.avi.fi/lappi

Valtakatu 2
PL 8002
96101 Rovaniemi

5

Lapin aluehallintoviraston toimialueen kunnat

Ehkäisevä päihdetyö ja hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan lakisääteistä perustyötä

Ehkäisevä päihdetyö on toimintaa, jolla ehkäistään ja vähennetään alkoholin, tupakka- ja nikotiinituotteiden ja huumeiden käyttöä ja ongelmallista rahapelaamista sekä niistä aiheutuvia haittoja. Työtä ohjaa laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä (523/2015). Työhön sovelletaan lisäksi terveydenhuoltolain (1326/2010) 11 ja 12§:ssä säädetyllä tavalla terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä sekä sitä koskevasta suunnittelusta ja raportoinnista. Kunnat veloitetaan koostamaan hyvinvointikertomus ja huomioimaan terveys- ja hyvinvointinäkökohdat kunnan kaikissa toiminnoissa.

Kunnan tulee nimetä ehkäisevästä päihdetyöstä vastaava **kuntalain (410/2015) mukainen toimielin**. Toimielimen tai sen nimittämän monialaisen työryhmän tehtävä on varmistaa, että:

- työtä toteutetaan eri hallinnonaloilla hyviksi tiedetyillä käytännöillä ja tutkituilla menetelmillä¹, asukkaiden päihteiden käyttöä ja päihdehaittoja seurataan ja alueen tilanteesta viestitään niin päättäjille kuin yhteisöille,
- kunnan toimet sovitetaan yhteen poliisin, valvontaviranomaisten², elinkeinoelämän ja yleishyödyllisten yhteisöjen ehkäisevän päihdetyön kanssa ja ammattilaisten osaamista vahvistetaan.

Ehkäisevän päihdetyön johtamisen tulee perustua oman alueen tietopohjaan ja valtakunnallisiin linjauksiin

Hyvinvointikertomus³ on kunnan ja alueen resurssiohjauksen keskeinen väline: siinä kuvattavien päihteiden käyttöön ja haittojen ehkäisyyn liittyvien konkreettisten tavoitteiden määrittelyssä ja toimenpiteiden valinnan tukena kannattaa hyödyntää **päihdeavain-indikaattoreita⁴**. Rinnalla on hyvä seurata päihteiden käytön puheeksi ottoa ja mini-interventiota palveluissa ja kuulla alueen asiantuntijoita.

Kansallinen **Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelma⁵** tukee ja ohjaa kuntia ja alueita ehkäisevän päihdetyön kokonaisvaltaisessa suunnittelussa ja kehittämisessä.

¹ Esimerkiksi Pakka-toiminta, mini-interventio ja varhaisen puuttumisen mallit, erilaiset päihdekasvatusmenetelmät ja ohjelmat, savuttomuustoiminta

² alkoholilain (1102/2017) ja tupakkalain (549/2016) valvonta

³ Ehkäisevän päihdetyön seuranta on osa hyvinvoinnin ja terveyden tilan ja siihen vaikuttavien tekijöiden seurantaa (1326/2010, 11 ja 12§). Laaja hyvinvointikertomus tulee valmistella osana terveydenhuoltolain mukaista terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä, suunnittelua ja raportointia.

⁴ Asukkaiden päihdehaittoja ennakoivat tekijät, päihteiden saatavuus ja käyttö sekä päihteiden vaikutus hyvinvointiin [www.sotkanet.fi – [alkoholi, tupakka ja riippuvuudet](#) – ja siellä kuntien ja alueiden päihdeavainindikaattorit]

⁵ Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelma

<https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/ehkaisevan-paihdeavainindikaattorit>

Ehkäisevän päihdetyön tilanne on monessa kunnassa heikko. Vuonna 2020 tilanne selvitetään uudelleen.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos ja aluehallintovirastot selvittivät loppuvuodesta 2016 ehkäisevän päihdetyön toteutumista kunnissa. Toimintaa tukevat rakenteet olivat monessa kunnassa heikot ja lakisääteisten tehtävien hoitamisessa oli huomattavia puutteita⁶.

Ensi keväänä aluehallintovirasto ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitos selvittävät osana Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelman toimeenpanoa, miten kunnat hoitavat ehkäisevän päihdetyön järjestämistä koskevan lain mukaiset tehtävänsä.

Erilaiset terveydelliset ja sosiaaliset päihdehaitat sekä taloudelliset ongelmat vaikuttavat negatiivisesti kunnan elinvoimaisuuteen. Laadukkaalla ehkäisevällä työllä edistetään terveyden ja hyvinvoinnin tasa-arvoa ja asukkaiden yhdenvertaisuutta.

Käytännön tukea työhön:

- [Yhteinen ote haittojen vähentämiseen](#)
- [Päätösten tueksi](#)

Lisätiedot

Lisätietoja asiasta antaa tarvittaessa sosiaalihuollon ylitarkastaja Lahja Harju, puh. 0295 017 386, etunimi.sukunimi@avi.fi.

Jakelu

Lapin aluehallintoviraston toimialueen kunnat

Johtaja

Kristiina Poikajarvi

Sosiaalihuollon ylitarkastaja

Lahja Harju

⁶ Tutustu oman alueesi raporttiin: Kokkonen, Tuula: Ehkäisevä päihdetyö Lapin aluehallintoviraston alueen kunnissa vuonna 2016

<http://www.avi.fi/documents/10191/8064383/Ehkaiseva+paihdeetyo+Lappi+2016.pdf/ebe1475f-7d63-4cd6-a405-234a9f2b430a>

ja kansalliseen raporttiin THL: Ehkäisevän päihdetyön rakenteet kunnissa 2016 -sote- ja maakuntaudistuksen kynnyksellä

http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/134711/URN_ISBN_978-952-302-887-6.pdf?sequence=1&isAllowed=y